

De Zeeuwse Omgevingsvisie in vogelvlucht

De Zeeuwse Omgevingsvisie in vogelvlucht

Inhoudsopgave

De Zeeuwse Omgevingsvisie in vogelvlucht

Voorwoord	5
1. Wat zijn onze grootste uitdagingen ?	7
1.1 Hoe zorgen we voor uitstekend wonen en leven in 2050?	8
1.2 Hoe zorgen we voor een goede balans in de grote wateren en het landelijk gebied in 2050?	8
1.3 Hoe zorgen we voor een duurzame en innovatieve economie in 2050?	9
1.4 Hoe zorgen we voor een klimaatbestendig en CO2 neutraal Zeeland in 2050?	11
2. Wat hebben we nodig om onze doelen te halen?	12
3. Hoe gebruiken we de Zeeuwse kernkwaliteiten daarbij?	14
4. Wat gaat de provincie doen?	16
5. Hoe blijft de Omgevingsvisie in beweging?	17
6. Wat zijn de belangrijke thema's uit de Omgevingsvisie?	18
7. Hoe past de Omgevingsvisie binnen de andere visies?	19

Voorwoord

Zeeland aantrekkelijk houden gaat niet vanzelf. Ten eerste omdat de wensen van de inwoners, bezoekers en bedrijven veranderen. Die wensen zien er in 2050 heel anders uit dan nu. Ten tweede omdat er ontwikkelingen op ons afkomen die grote gevolgen zullen hebben voor onze leefomgeving. Dat we in een tijd van grote veranderingen leven was al duidelijk voordat corona begin 2020 zijn intrede deed. We zien grote veranderingen in ons klimaat, een afname van de biodiversiteit, andere wensen op het gebied van wonen en werken. Maar hoe gaat de toekomst er dan uitzien? Hoe staat Zeeland ervoor in 2050 en wat gaan we tot 2030 doen om de trends bij te sturen? Kunnen we met deze visie onze kernkwaliteiten behouden of versterken?

Samen verschil maken (ons coalitieakkoord) maar wel voor iedereen vanuit zijn eigen mogelijkheden. Dat betekent voor de één meeschrijven, voor de ander meedenken of deelnemen aan één van de gebiedstafelbijeenkomsten. Het is nog steeds bijzonder dat het ons samen is gelukt deze Zeeuwse Omgevingsvisie te schrijven.

De komende 10 weken tot eind maart 2021 vragen we uw mening. Die mening gaan we gebruiken om de ambities te verbeteren, de visie aan te scherpen, het product verder te vormen tot een breed gedragen Zeeuwse Omgevingsvisie. Deze Zeeuwse Omgevingsvisie is breed. Hij gaat van monumenten tot aan grote projecten, van havens tot leefbaarheid, van mobiliteit tot voorzieningen en van de aanpassing op het klimaat tot het beleid rond woningen. Zo kunt u vanaf 1 januari 2022 als deze visie vastgesteld is in één oogopslag al het Zeeuwse beleid in deze visie terugvinden.

1. Wat zijn onze grootste uitdagingen ?

Er staan vier maatschappelijke uitdagingen centraal in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Deze vier uitdagingen sluiten goed aan bij de uitdagingen die het Rijk genoemd heeft in zijn Nationale Omgevingsvisie maar geven er wel een Zeeuwse invulling aan. De uitdagingen zijn in gezamenlijkheid met organisaties en mensen uit onze omgeving onder woorden gebracht. De vier Zeeuwse maatschappelijke uitdagingen zijn:

1. Uitstekend wonen en leven in Zeeland

- Verandering van de bevolkingssamenstelling en de noodzaak voor toegankelijke voorzieningen
- Vernieuwing van de Zeeuwse woningmarkt
- Noodzaak om barrières weg te nemen zodat alle Zeeuwen gemakkelijk deel kunnen nemen aan de samenleving
- Zorgen voor een gezonde woonomgeving

2. Balans in de grote wateren en het landelijk gebied

- Verbeteren van de balans tussen het gebruik en de draagkracht van land en water
- Biodiversiteit stimuleren
- Ruimte voor nieuwe duurzame ontwikkeling

3. Duurzame en innovatieve economie

- Hoogwaardig (her)gebruik van producten, grondstoffen en energie
- Sluiten van kringlopen

4. Klimaatbestendig en CO2-neutraal Zeeland

- Aanpassen aan wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen
- Zo min mogelijk uitstoot van broeikasgassen

1.1 Hoe zorgen we voor uitstekend wonen en leven in 2050?

In 2050 is er voor ieder een passende woning beschikbaar. In de omgeving van je huis kun je je veilig voelen. Je wordt er ook aangezet tot gezond gedrag, zoals wandelen en fietsen. De woonomgeving draagt bij aan biodiversiteit en is ingericht zowel op langere droogte als op overvloedig regenwater. Voorzieningen zijn klimaatneutraal voor iedereen bereikbaar, ook wanneer je geen auto hebt. Mobiliteit is snel, slim, veilig, schoon en betaalbaar voor zowel reiziger als overheid. De digitale bereikbaarheid is snel en goed. Het onderwijs in de provincie is goed bereikbaar, betaalbaar en van hoogstaande kwaliteit. Zeeland beschikt verspreid door de provincie over een aantal onderscheidende kleinschalige top- en kwaliteitsvoorzieningen.

1.2 Hoe zorgen we voor een goede balans in de grote wateren en het landelijk gebied in 2050?

In 2050 zijn bodem, grondwater en alles wat daarin te vinden is van robuuste, hoogwaardige kwaliteit. Weersextremen schaden de bodem niet. Door aanwezigheid van meer organische stoffen draagt de bodem bij aan CO2 opslag en een betere bodemstructuur. Planten, mensen en dieren worden nauwelijks meer bedreigd door risicovolle milieufactoren, doordat het landbouwsysteem functioneert in evenwicht met de natuurlijke omgeving, op basis van marktvraag en kringlopen op een zo laag mogelijk niveau. De visserij opereert duurzaam en houdt

in haar bedrijfsvoering rekening met natuurwaarden. Synergie tussen visserij en natuur is daarbij het uitgangspunt. De wijze waarop natuurorganisaties en visserijbedrijfsleven in Zeeland samenwerken vormt een voorbeeld voor de rest van het land. Het landelijk gebied en de grote wateren zijn in balans gekomen. Door het stabiele beheer kunnen ze tegen een stootje.

In 2050 is de biodiversiteit rond de grote wateren, in het landelijk gebied en in de steden hersteld. De stikstofproblematiek is iets van vroeger. Het natuurnetwerk is voltooid en de milieukwaliteit is er in de hele provincie op vooruit gegaan. Het is heerlijk recreëren en werken in het mooie, gezonde en waardevolle Zeeuwse landschap!

1.3 Hoe zorgen we voor een duurzame en innovatieve economie in 2050?

In 2050 heeft Zeeland net als de rest van Nederland een circulaire economie. De meeste sectoren maken gebruik van reststoffen die door andere onbenut zijn gelaten, dan wel zijn uitgestoten als afval. Hierdoor staan de sectoren niet langer op zichzelf maar houden ze contact met andere branches. Nieuwe productieprocessen maken dit rendabel. Grondstoffen hebben in de biobased economie zoveel mogelijk een groene herkomst. Ze worden als dat kan, in Zeeland geteeld en geleverd aan regionale afnemers.

Het Zeeuwse onderwijs sluit aan op de arbeidsmarkt. Het bedrijfsleven biedt werk op maat.

De infrastructuur is modern en betrouwbaar en biedt ruimte aan CO2-neutraal vervoer. Denk bijvoorbeeld aan buisleidingen van en naar industrieën en bedrijven; ook tussen de verschillende haventerreinen. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt zoveel mogelijk plaats op ruime afstand van woongebieden.

De haven- en industriegebieden bieden plaats aan clusters van productiebedrijven. De bestaande bedrijventerreinen worden continu verbeterd. Hierdoor wordt de mooie omgeving van andere delen van Zeeland ontzien.

In Zeeland wordt werk gemaakt van innovatie. Er zijn financieringsvouchers beschikbaar en ondernemers nemen deel aan kennistracten, waarbij samen met onderwijsinstellingen en studenten wordt gewerkt aan oplossingen voor concrete uitdagingen. Zeeuwse experimenten en proeftuinen in alle sectoren dragen substantieel bij aan de economie.

Zeeuwse bedrijven in alle sectoren spelen actief in op actuele ontwikkelingen. Bedrijven die grotendeels afhankelijk zijn van natuurlijke omstandigheden, zoals de visserij, opereren duurzaam en houden in hun bedrijfsvoering rekening met de natuurwaarden.

1.4 Hoe zorgen we voor een klimaatbestendig en CO2 neutraal Zeeland in 2050?

In 2050 is Zeeland klimaatbestendig en waterrobuust, overeenkomstig het in 2019 door alle Zeeuwse overheden ondertekende convenant Klimaatadaptatie Zeeland.

De verschillende overheden zorgen hiermee samen voor een zo groot mogelijke beperking van schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen. Bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en onderhoud van wegen wordt dit een belangrijk aandachtspunt.

Zeeland stoot vrijwel geen CO2 en andere broeikasgassen uit. Industrie, mobiliteit, verwarming en elektriciteitsproductie zijn nagenoeg fossielvrij en/of CO2 vrij.

2. Wat hebben we nodig om onze doelen te halen?

Als eerste hebben we onze omgeving nodig. Het halen van de doelen kunnen we niet alleen. Dat kan alleen, net als het opstellen van de Omgevingsvisie, samen. Het halen van de doelen betekent ook het maken van keuzes voor de toekomst. Bij het maken van die keuzes gebruiken we afwegingsfactoren. De Zeeuwse kernkwaliteiten vinden we daar belangrijk bij. Verder willen we aansluiten bij de drie afwegingsfactoren die het Rijk in zijn visie benoemd heeft, omgezet naar de Zeeuwse omstandigheden. Daarmee komen we op vier afwegingsfactoren:

1. Doe meer met minder grond.

Veel uitdagingen vragen extra ruimte. Denk aan extra waterberging, zonneparken of groen in de stad.

2. Werk samen en deel kosten en baten.

De organisatie die de kosten draagt is niet altijd de partij die er het meest aan verdient. Dat is geen probleem, het biedt juist kansen. Door doelen te combineren, zullen de totale kosten in tijd en geld altijd lager zijn dan via afzonderlijke projecten. Bijvoorbeeld: de straat wordt opengebroken om de riolering te vernieuwen, gelijktijdig wordt glasvezelkabel aangelegd.

3. Maak gebruik van de Zeeuwse kernkwaliteiten

Door slim en passend bij de locatie te ontwerpen, wordt een verandering een verrijking van de omgeving.

4. Denk aan de toekomst en aan de rest van de wereld.

Plan voor de lange termijn, of plan iets wat later gemakkelijk een ander doel kan krijgen. Maar bedenk ook de neveneffecten kunnen zijn van een snelle en goedkope oplossing in de loop der tijd en in de wijde omgeving.

Bij het inspelen op ontwikkelingen binnen en buiten onze provincie zijn deze afwegingsfactoren voor ons van groot belang.

WAAR ZIJN WE IN 2050 ?

3. Hoe gebruiken we de Zeeuwse kernkwaliteiten daarbij?

Zoals hierboven al is aangegeven zijn de Zeeuwse kernkwaliteiten belangrijk voor Zeeland zoals we dat nu kennen en naar de toekomst toe willen blijven kennen. Daarom hebben we de kernkwaliteiten niet alleen met onze betrokkenen geformuleerd maar daarna via een onderzoek van de ZB/Planbureau voorgelegd aan de Zeeuwse burger. Daaruit zijn drie kernkwaliteiten én het gebrek aan een andere kernkwaliteit naar voren gekomen.

De meest gewaardeerde kernkwaliteit voor Zeeland is (op basis van de enquête van ZB/Planbureau):

1. Genieten en opladen

De titel spreekt voor zich, in Zeeland kun je genieten van het landschap bijvoorbeeld tijdens een fietstocht, van de kust bijvoorbeeld tijdens het kitesurfen, van de mooie dorpen en steden bijvoorbeeld tijdens een bezoek aan een rommelmarkt.

Ook de volgende kernkwaliteiten worden door de Zeeuwse bevolking gewaardeerd (ZB/Planbureau).

2. Waarderen en beschermen van het mooie Zeeuwse landschap

3. We voelen ons verbonden met de historie

Behalve waardering voor de bovenstaande kernkwaliteiten, onthulde het onderzoek van ZB/Planbureau ook een gevoel van **gemis aan scholing- en carrière kansen**. Wat zou het mooi zijn als de Zeeuwen van 2050 trots zouden zijn op het onderwijsaanbod en de carrièrekansen in Zeeland.

4. Wat gaat de provincie doen?

De provincie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Dat kan door het zelf uit te voeren maar ook door de uitvoer aan anderen over te laten. In dat laatste geval kan de provincie anderen vragen om de doelen uit de Omgevingsvisie te bereiken. Er zijn drie manieren om anderen te vragen om ons te helpen de doelen en ambities uit de Omgevingsvisie te bereiken. De eerste is door een financiële prikkel, de tweede door communicatie en informatie, de derde door het inzetten van een juridisch instrument.

Het inzetten van een financiële prikkel kan bijvoorbeeld door het geven van een subsidie (positief) of door het belasten van slecht gedrag (negatief). Het ontwikkelen en overdragen van informatie naar anderen of het met elkaar in contact brengen van mensen zijn vormen van communicatie en informatie die behulpzaam kunnen zijn. Zelf uitvoeren spreekt voor zich. Het belangrijkste juridische instrument van de provincie is de omgevingsverordening. Daar staan alle regels over water, bodem, milieu, natuur, landschap, (vaar)wegen en ruimtelijke ontwikkeling in. Andere moeten zich houden aan deze juridische regels. De Provincie zet de verordening in als dat nodig is vanuit het provinciaal belang, als dat belang niet doeltreffend en doelmatig kan worden behartigd door gemeente of waterschap, of als dat door de wet is voorgeschreven. Er is een provinciaal belang als dat de belangen van de betreffende gemeenten. In de praktijk gaat het dan vooral over situaties waarin gemeenten elkaars concurrenten kunnen zijn en situaties waar in heel Zeeland dezelfde regels gewenst zijn om maximale duidelijkheid te geven aan burgers en bedrijven. Het uitgangspunt voor de verordening is gelijk aan de inzet van de provincie voor de Omgevingsvisie: beleid en regels die hun waarde hebben bewezen, worden alleen gewijzigd als er betere alternatieven zijn. De Provinciale Omgevingsverordening 2018 is daarom als uitgangspunt genomen. De omgevingsverordening wordt selectief ingezet en biedt ruimte voor regionaal en lokaal maatwerk.

5. Hoe blijft de Omgevingsvisie in beweging?

De Zeeuwse Omgevingsvisie is opgesteld door een groot aantal partijen en ook bij de uitvoering zijn heel veel partijen betrokken. De Omgevingsvisie kent geen einddatum, daarom is het actueel houden van de visie belangrijk. Het samenwerkingsverband dat voor de Omgevingsvisie is opgebouwd blijft een belangrijke rol vervullen bij het actueel houden en uitvoeren van de Omgevingsvisie. Grote (inter)nationale ontwikkelingen, ervaringen met regionale (Omgevings-) visies en de inzichten uit de jaarlijkse monitoringsrapportage kunnen aanleiding zijn om de Omgevingsvisie of de uitvoering aan te passen of aan te vullen. De bestuurlijke integratiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van alle betrokken organisaties, overlegt jaarlijks over voortgang en actualiteit van de Omgevingsvisie. De bestuurlijke integratiegroep is een breed overlegplatform, geen bestuurslaag. Aanpassingen van de Omgevingsvisie zullen worden afgestemd met de betrokken partijen. Daardoor kost een actualisatie van de Omgevingsvisie en de daaraan verbonden Omgevingsverordening veel tijd. Daar komt vervolgens een wettelijk voorgeschreven procedure bij. Eén actualisatieronde duurt naar verwachting minimaal zes maanden.

6. Wat zijn de belangrijke thema's uit de Omgevingsvisie?

De Zeeuwse Omgevingsvisie beschrijft de vier maatschappelijke uitdagingen met daarbinnen de ambities voor de toekomst van Zeeland. Dit zijn algemene strategische ambities met 2050 als horizon. Vanuit hun visionaire blik moeten ze ook richting geven aan beleidsdoelstellingen voor de kortere termijn (2030). Deze doelstellingen zijn beschreven bij de uitdaging waar ze het meest aan bijdragen, al zijn meeste van toepassing op meerdere ambities. In de bijlage (deel B) bij deze visie is uitgebreid beschreven wat deze korte termijn beleidsdoelen zijn, welke acties bijdragen om het doel te bereiken en welke partijen daar een rol bij spelen. In de onderstaande tabel zijn de thema's uit deel B weergegeven.

PARTIJEN

Actiegroepen	Advies- en Architectenbureau's	Agrarische sector	Bouwsector
Buurtprovincies	Cultuur en erfgoed	Dorpsraden	Het Rijk
Industriële sector	Inwoners	Natuur- en milieuorganisaties	North Sea Port
Onderwijs instellingen	Politieke partijen	Vastgoed sector	Provincie Zeeland
Semi overheden	Statenleden	Toeristische sector	Visserij sector
Waterschap	Woonsector	Zeeuwse gemeenten	Zorgorganisaties
Bijeenkomsten	Opstellers	Meedenkers	Integratiegroep

7. Hoe past de Omgevingsvisie binnen de andere visies?

Zowel het Rijk, de provincies als de gemeenten zijn verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Deze Omgevingsvisies zijn bindend voor degenen die ze gemaakt heeft.

Het Rijk heeft zijn visie al klaar, dat is de nationale Omgevingsvisie (NOVI). In de NOVI staan vier doelen centraal te weten:

- 1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie**
- 2. Duurzaam economisch groeipotentieel**
- 3. Sterke en gezonde regio's**
- 4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied**

Deze door het Rijk geformuleerde doelen zijn sterk verbonden met de vier maatschappelijke uitdagingen uit de Omgevingsvisie. Op deze vier doelen zoekt het Rijk samenwerking met ons. Dat gebeurt via de Omgevingsagenda. In de Omgevingsagenda werkt het Rijk samen met de betrokken in de regio aan, in eerste instantie, de volgende drie opgaven:

- 1. North Sea Port District – Terneuzen: nu samen doorpakken en gecoördineerd uitvoeren**
- 2. Kust in de Delta: investeren in een gedeeld beeld van de opgaven**
- 3. Transitie landelijk gebied in twee snelheden: gebiedsgericht samenwerken als Rijk en regio**

Op dit moment zijn de gemeenten ook bezig met hun Omgevingsvisie. Deze hoeven pas op 31 december 2023 gereed te zijn.

COLOFON

Deze uitgave is een uitgave van de Provincie Zeeland

Opmaak: Provincie Zeeland

Fotografie en illustratie:

- Provincie Zeeland *DNA-Beeldbank op www.laatzeelandzien.nl*
- * Joost Stenvert

december 2020

